

Categorieën van predicaten met voorzetselvoorwerp

Willy Vandeweghe

HoGent, UGent, KANTL

1 Categorisering

1.1 Van lijsten naar categorieën

Het voorzetselobject is het soort zinsdeel dat men aantreft in zinnen als:

- (1) a Ik reken **op je steun**. (predicaat: *rekenen*)
b Ze hebben vertrouwen **in hun leiders**. (predicaat: *vertrouwen hebben*)
c Hij interesseert zich **voor geschiedenis**. (predicaat: *zich interesseren*)
- (2) a Ik ben het **met je**_{O2} eens **over de interpretatie van dat gedicht** _{O1}.
(predicaat: *het eens zijn*)
b Zou hij **met ons** _{O2} **over zijn probleem** _{O1} willen praten?
(predicaat: *praten*)

Schermer-Vermeer (1990:240) merkte ooit over de voorzetselobjecten op dat de lijsten de criteria moeten vervangen. Aan lijsten is er inderdaad geen gebrek. Den Hertog (1903) had er al een, Paardekooper (1986: 176) heeft die naar eigen zeggen “met ruim 620 gevallen uitgebreid”, met de bedoeling volledigheid te bereiken. De lijst van Paardekooper is alleen al daarom interessant, dat ze rigoureuus alleen die predicaten bevat die gunstig reageren op de aankondigbaarheidstest. Zo wordt bv. *rekenen op* opgenomen, omdat de constructie met voorlopig pronominaal VzO mogelijk is:

2 Willy Vandeweghe

- (3) Ik reken **erop** O1-voorlopig dat je me steunt O1-eigenlijk

Die rigueur geldt niet voor de lijst in de ANS, die predicaten opneemt als *trouwen met* en *grenzen aan* waarvoor de proef niet opgaat, maar waar het voorzetsel wel door het werkwoord geselecteerd wordt. In eerdere publicaties hebben ikzelf en anderen gepleit voor een analyse die twee types van prepositioneel object onderscheidt, met een verschillende relationele en hiërarchische status, meer bepaald een onderscheid tussen eerste- en tweedegraadsobjecten, zoals in voorbeeld (2) (Vandeweghe & Devos 2003, Coleman & Delorge 2010, Vandeweghe 2011, Vandeweghe & Coleman 2011). Als men de lijsten op elkaar legt en alle overlapping wegwerkt, komt men op een totaal van een goeie duizend (1092).¹ Deze bijdrage brengt verslag uit van een poging om deze intussen reeds breed uitgedijde groep van predicaten boven het lijstniveau uit te tillen, en op zoek te gaan naar een inzichtelijke, op betekenis gebaseerde, onderverdeling van de verzameling van predicaten met vast voorzetsel. De predicaten die de basis vormen voor de hiernavolgende systematische indeling, zijn genomen uit de ANS-lijst (een zevenhonderd) met enkele aanvullingen.

1.2 Vormelijk gedefinieerde subtypes

De predicaten op grond waarvan de semantische onderverdeling is gemaakt, verschijnen in diverse formaten: gewone werkwoorden (transitief of intransitief), vast reflexieve werkwoorden, copulatieve constructies of vaste combinaties met een betekenisarm werkwoord. Voorbeelden:

- (3) Intransitieve en transitieve werkwoorden: *geloven in*, *verlangen naar*, *gelijken op*; *iem. herinneren aan*, *iem./iets vergelijken met*, *iem./iets veranderen in*
- (4) a *zich interesseren voor*, *geïnteresseerd zijn in*, *interesse hebben voor*

¹ Daarbij levert Paardekooper er 942 (86%). Die 942 gaat ver boven het door hemzelf genoemde cijfer van 750 uit. In deze telling zijn echter alle varianten meegeteld: verwante paren gelden als twee items, zoals bij de duo's *vat hebben / vat krijgen (op)*, *bloot staan / [zich] bloot stellen (aan)*, *niet stilstaan / niet blijven stilstaan (bij)*, *verbaasd staan / zijn (over)*, *de pest in hebben / krijgen (over)*, *geen wijs / niet wijs kunnen (uit)*, *vrede hebben / nemen (met)*.

Categorieën van predicaten met voorzetselvoorwerp 3

b *zich verdiepen in, verdiept zijn in*

c *maling hebben aan*

Wat de valentie betreft, verschijnen de predicaten in diverse argumentstructuurconstructies. Als die naast het subject twee argumenten bevat,² kan het gaan om de combinatie van een nominaal en een prepositioneel object (gemengd) of om een homogene constructie met twee prepositionele objecten (zoals er ook werkwoorden zijn met twee nominale objecten). Voorbeelden van beide:

(5) a *iemand herinneren aan iets, iemand van iets overtuigen; iem./iets veranderen in iets* (gemengd)

b *met iemand praten over iets, het met iemand over iets een zijn* (homogeen)

1.3 Semantisch gedefinieerde categorieën

1.3.1 Drie categorieën

Er is gestreefd naar een zo spaarzaam mogelijke categorisering, met drie conceptueel gedefinieerde hoofdgroepen als resultaat. De eerste twee categorieën (de psychologische en de communicatieve predicaten) zijn relatief homogeen, de derde categorie bevat de predicaten die ik voorlopig bij gebrek aan een betere term ‘predicaten van betrekking’ noem, met een bredere waaier aan subverschijningsvormen.

1° **Psychologische** predicaten (PSYCH verbs) vormen de uitdrukking van een psychologische toestand of attitude: emotioneel, mentaal of een combinatie van beide. Naast de grote transitieve groep (*beminnen, haten, nastreven, enz.*) is er ook een belangrijke groep van predicaten die combineren met een voorzetsel (*houden van, zich ergeren aan, rekenen op, streven naar, ...*). In het overzicht van Levin (1993: 188-195) worden deze beide deelgroepen van de ‘verbs of psychological state’ per valentietype nog eens onderscheiden in semantische deelklassen. Bij de transitieve zijn dat de ‘Amuse verbs’ (*amaze, amuse, enz.*) en de ‘Admire verbs’ (*admire, adore, enz.*). Bij de werkwoorden met

² We gaan uit van de vrij algemeen gedeelde opvatting dat dit het maximum is, cf. Broekhuis (2004: 100).

4 Willy Vandeweghe

prepositioneel object zijn dat de ‘Marvel verbs’ (*bother, worry about, cheer, marvel at; fear, grieve for; ache, suffer from; delight, rejoice in; approve, beware of; mourn, wonder over; react to* enz. –) en de ‘Appeal verbs’ (*niggle at, grate on, appeal to*). Die laatste verschillen in de rol van het subject: EXPERIENCER subject bij de ‘Marvel verbs’, STIMULUS subject bij de ‘Appeal verbs’. Naast de ‘verbs of psychological state’ onderscheidt ze nog een categorie ‘Verbs of desire’, eveneens met een EXPERIENCER subject: transitieve ‘Want verbs’ (*crave, desire, need, want*), en voorzetselnemende ‘Long verbs’ (*hanker, thirst, yearn after; ache, crave, hunger, long, yearn for*). Wij zien geen reden om de werkwoorden van wens of verlangen niet mee te nemen bij de psychologische werkwoorden.

Net als in het Engels kan bij de Nederlandse transitieve psychologische werkwoorden de subjectfunctie ingenomen worden door zowel de EXPERIENCER (*beminnen, vrezen, prefereren*) als de STIMULUS of de CAUSE(R) (*ergeren, storen, op de zenuwen werken*). Bij die met een prepositioneel object is in de regel het subject de EXPERIENCER, en wordt in het VzO de STIMULUS of de CAUSE(R) genoemd. In Broekhuis (z.j.: 8) wordt wat in het VzO staat bij emotiewerkwoorden een “object of emotion” genoemd:

Further we have seen that psych-verbs normally require an object of emotion to be present, realized as a prepositional object in the case of an intransitive verb and as a direct object in the case of a transitive verb. (Broekhuis z.j.: 8)

2° **Communicatieve** predicaten geven uitdrukking aan een communicatieve of andere interactie (*spreken met x over y, aansporen tot, confronteren met*). Het subject is hier in de regel AGENS, aangezien communicatie meestal op een handeling berust. Ook voor communicatie staan er transitieve werkwoorden ter beschikking (*zeggen, meedelen, ...*) naast werkwoorden met een voorzetselvoorwerp (*protesteren tegen, afgeven op*). Voor de volledigheid moeten we eraan toevoegen dat sommige werkwoorden twee voorwerpen bij zich kunnen hebben: twee voorzetselvoorwerpen als in *spreken met iem. over iets, discussiëren met iem. over iets*; of een combinatie van lijdend en voorzetselvoorwerp als in: *iem. aansporen tot iets, iem. confronteren met iets of iemand*.

Categorieën van predicaten met voorzetselvoorwerp 5

3° Predicaten van **betrekking** thematiseren het feit dat er een betrekking is tussen elementen (bv. *betrekking hebben op, samengaan met, gaan om*). Evidente voorbeelden zijn werkwoorden waar het element ‘betrekking’ of ‘verband’ al in de werkwoordbetekenis zit: bv. *betrekking hebben op, in verband staan/brengen met*, maar ook *samengaan met, gaan om*. In de meeste gevallen echter wordt die betrekking geconcretiseerd en gespecialiseerd: vergelijking en verschil tussen elementen (*vergelijken met, lijken op, gelijkstellen aan; verschillen van*), contact/verwijdering (*grenzen aan, scheiden van, zich aansluiten bij, gehecht zijn aan, breken met, bevrijden van, zich ontdoen van*), afhankelijkheid/dominantie (*heersen over / afhangen van*), transformatie (*omzetten naar, veranderen in, vervangen door, omtoveren tot*) enz. Een voorbeeld als *gehecht zijn aan* geeft aan dat de grenzen tussen de categorieën niet altijd strikt te trekken zijn: *gehecht zijn aan* hoort evengoed bij de psychologische werkwoorden, met de ‘contact’-betekenis als onderliggende basisbetekenis. Bij heel wat relationele predicaten (*lijken op, dienen tot, betrekking hebben op, ...*) heeft het subject net als bij de psychologische de rol van EXPERIENCER.

1.3.2 Overzicht

Afhankelijk van de werkwoordbetekenis bevindt het subject zich op een schaal van meer naar minder agentief: van AGENS (*invloed uitoefenen op, breken met, dwingen tot, gelijkstellen met*) tot EXPERIENCER (*lijken op, grenzen aan*). Tabel 1 bevat een aantal representatieve voorbeelden per semantische categorie en per constructietype:

	Intransitief ww	Transitief ww	Reflexief ww	Koppelww met compl	‘Lege’ ww’s met vast compl
PSY	<i>houden van, rekenen op, streven naar, lijden (aan), geloven</i>	<i>iem. benijden (om), iem./iets herkennen (aan)</i>	<i>zich ergeren aan, zich vergenoegen (in), zich schamen (voor);, zich verdiepen</i>	<i>blij zijn (met, om), tevreden zijn (over, met), versted</i>	<i>voldoening beleven (aan), lak hebben (aan), spijt hebben</i>

6 Willy Vandeweghe

	(aan)		(in),	staan (over), kapot gaan (aan); wijs raken (uit)	(van); medelijden hebben (met)
CMM	spreken(met x over y), refereren (aan), zweren (bij), wedden (om), afgeven (op), protesteren (tegen)	aansporen (tot), confronteren (met) herinneren (aan), wijten (aan), aanzetten (tot)	zich beroepen (op), zich beklagen (over), zich uitlaten (over), zich verontschuldigen (voor)	sprake zijn (van)	kritiek uitoefenen (op), kwaad spreken (van), het woord richten (tot)
REL	samengaan (met), gaan (om), lijken (op), verschillen (van), grenzen (aan), breken (met), heersen (over), afhangen (van)	vergelijken (met), bevrijden (van), omzetten (naar), veranderen (in), vervangen (door), blootstellen (aan), betrekken (bij)	zich aansluiten (bij), zich ontdoen (van), zich onttrekken (aan), zich bedienen (van), zich verbergen (achter)	gebukt gaan (onder), ontbloot zijn (van), bloot staan (aan)	betrekking hebben (op), invloed hebben (op), deel uitmaken (van), baat hebben (bij), profijt trekken (van, uit)

Tabel 1. Voorbeelden per semantisch en constructioneel subtype

Categorieën van predicaten met voorzetselvoorwerp 7

1.4 Cijfermateriaal en verhoudingen

1.4.1 Tabellen met cijfers

In het kader van dit onderzoek is de volledige lijst geturfd bij 710 werkwoorden uit de ANS-lijst (Haeseryn *et al.* 1997: 1170-1175), om na te gaan hoe de verhoudingen liggen. De telresultaten zijn weergegeven in de tabellen 2 en 3:

	Intrans ww's	Trans ww's	Reflex ww's	Copul ww's + compl	'Lege' ww's + vast compl	TOT
PSY	114 - 44 %	12 - 12 %	61 - 62 %	92 - 68 %	58 - 49 %	337 - 48 %
CMM	60 - 23 %	37 - 37 %	8 - 8 %	1 - 1 %	10 - 8 %	116 - 16 %
REL	85 - 33 %	52 - 52 %	29 - 30 %	40 - 30 %	51 - 43 %	257 - 36 %
TOT	259 - 100 %	101 - 100 %	98 - 100 %	133 - 100 %	119 - 100 %	710 - 100 %

Tabel 2. *Kwantitatieve verhoudingen tussen de semantische categorieën*

	Intrans ww's	Trans ww's	Reflex ww's	Copul ww's + compl	'Lege' ww's + vast compl	TOT
PSY	114 - 33 %	12 - 5 %	61 - 18 %	92 - 27 %	58 - 17 %	337 - 100 %
CMM	60 - 52 %	37 - 32 %	8 - 7 %	1 - 1 %	10 - 8 %	116 - 100 %
REL	85 - 33 %	52 - 20 %	29 - 12 %	40 - 15 %	51 - 20 %	257 - 100 %
TOT	259 - 36 %	101 - 14 %	98 - 14 %	133 - 19 %	119 - 17 %	710 - 100 %

Tabel 3. *Kwantitatieve verhoudingen tussen de constructietypes*

8 Willy Vandeweghe

1.4.2 Observaties aan het cijfermateriaal

Om te beginnen (zie tabel 2) vormen de psychologische werkwoorden de grootste groep (bijna de helft: 48%) en daaronder komen er slechts 12% transitieve voor. Dat hier vooral intransitieve en reflexieve werkwoorden verschijnen, samen met combinaties met koppelwerkwoord en leeg werkwoord, is zelf een gevolg van het feit dat de meeste van deze werkwoorden (bv. *houden van*, *lijden aan*, *geven om*) geen echte handeling noemen, maar meer een toestand.

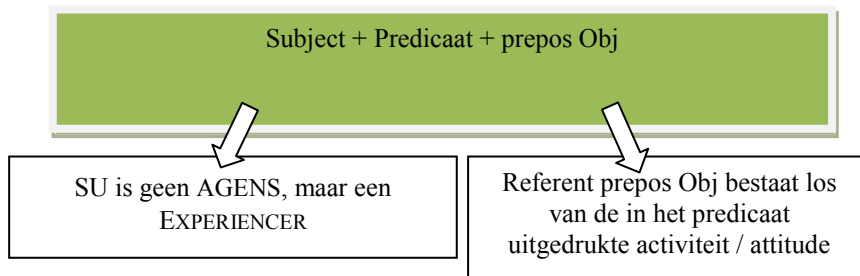
Vervolgens constateren we in tabel 2 dat minimaal 1/3 van alle semantische subklassen intransitief zijn, bij de communicatieve zelfs de helft. Dat houdt in dat het werkwoord vergezeld gaat van een subject en één object dat geen lijdend voorwerp is, maar een voorzetselvoorwerp. Die cijfers suggereren een zekere concurrentie tussen de transitieve constructie en de constructie met voorzetselvoorwerp, iets wat overigens vaak ook bij individuele werkwoorden blijkt: vergelijk *iets betreuren* met *treuren over iets*, *iets betwijfelen* met *twijfelen aan iets*; *iemand geloven* met *geloven in iets/iemand*, en voorts *iemand/iets zoeken* met *zoeken naar iemand/iets*.

De groep van transitieve werkwoorden, waar dus een lijdend voorwerp samen voorkomt met een voorzetselvoorwerp, vormen een kleine minderheid (14%), met enkel een opmerkelijke 1/3 bij de communicatieve werkwoorden: daaraan zal wel niet vreemd zijn dat communicatie een handeling is, en dat handelingswerkwoorden heel vaak transitief zijn.

Bij diezelfde communicatieve predicaten ten slotte zijn er blijkens de cijfergegevens zo goed als geen koppelwerkwoordconstructies (enkel *sprake zijn van*), wat ook weer logisch is aangezien koppelwerkwoordconstructies *toestanden* noemen, en communicatie zoals gezegd met een *handeling* gepaard gaat. Merken we overigens op dat die ene koppelwerkwoordconstructie (*Er is sprake van ...*) in feite de waarde heeft van een passieve constructie (*Er wordt gesproken van ...*).

2 De prototypische configuratie

Op grond van deze cijfers kan men tentatief stellen dat de psychologische werkwoorden met hun 48% de grote gangmakers zijn van de expansie van de categorie van predicaten met een VzO. Bovendien hebben ze net als de relatiepredicaten in een opmerkelijk groot aantal gevallen een EXPERIENCER als subject. Het VzO noemt in zeer veel gevallen een pre-existent object,³ dat als zodanig losstaat van en ongeaffecteerd is door de genoemde activiteit, i.t.t. bv. het direct object bij transitieve werkwoorden als *bakken*, *bouwen*, *vervaardigen* (effect-object), of *benadelen*, *slaan*, *optillen* (affect-object). De prototypische configuratie ziet er dus uit als volgt:

Figuur 1. *Prototypische configuratie*

De basisrelatie in dit divalente constructietype is in alle opzichten de tegenhanger van de prototypische transitiviteitsrelatie,⁴ waarin een werkwoord verbonden wordt met een object X:

³ Zie over het aspect chronologie in de interpretatie van (vroeger) genitief en (later) voorzetseluitdrukking: Duinhoven (1989: 44, 46 vn. 13).

⁴ Een aantal predicaten met VzO zijn zoals gezegd (ook) transitief: het direct object kan dan in een EXPERIENCER-relatie staan tot de subpredicatie met prepositioneel object: X *herinneren aan* Y, X *overtuigen van* Y, X *scheiden van* Y, X *feliciteren met* Y. Dat kan blijken uit een parafraze zoals in de eerstgenoemde werkwoorden:

-*overtuigen*: A overtuigt X van Y = A VEROORZAAKT [X is overtuigd van Y]

-*herinneren*: A herinnert X aan Y = A VEROORZAAKT [X denkt <opnieuw> aan Y]

10 Willy Vandeweghe

- (a) Object X komt tot stand door actie (bv. *X bakken*, *X vervaardigen*, *X bedenken*, ...)
- (b) Object X wordt geaffecteerd of veranderd door de activiteit (bv. *X slaan*, *X bestuderen*, *X optillen*);
- (c) Subject is prototypisch een AGENS (zij het niet steeds: cf. *hebben*, *bezitten*, ...)

Het feit dat werkwoorden met een EXPERIENCER als subject de toon aangeven bij de paradigmavorming, vindt een weerspiegeling in het type constructies dat aan deze niet-agentiviteit van de basisrelatie gestalte geeft: reflexieve werkwoorden, copulatieve constructies, werkwoordelijke verbindingen met 'light verb' zijn goed vertegenwoordigd. Die laatste twee constructietypes noemen in de regel een toestand en niet een handeling. Reflexiviteit kan, blijkens de hiernavolgende constructionele alternantie, zorgen voor een medialisering van de werkwoordbetekenis:

- (4) a Zijn zwakke acteerprestatie_{STIM} *ergert* het publiek_{EXP}.
b Het publiek_{EXP} *ergert zich aan zijn zwakke acteerprestatie*_{STIM}.
- (5) a STIMULUS [-persoon]_{SUBJ} werkwoord EXPERIENCER [+persoon]_{DO}
→
b EXPERIENCER [+persoon]_{SUBJ} reflexief werkwoord vz +
STIMULUS _{VzO}

Deze alternantie doet zich voor bij diverse werkwoorden: naast *ergeren* ook *interesseren*, *generen*, *storen*, *verblijden*, *verheugen*, *verlustigen*, *amuseren*, *opwinden*, *verbazen*, *verwonderen*, *verblijden*, *vrolijk maken*. De VzO-constructie komt tegemoet aan een tendentiële voorkeur om als subject aan het begin van de zin (in topic-positie) eerder te kiezen voor een persoon dan voor een abstract gegeven. Net als in de passieve constructie met passieve *doorbepaling* zorgt de reflexivering bij deze werkwoorden ervoor dat een 'veroorzaker' (AGENS, STIMULUS) van de subjectplaats weg wordt gehaald, waar

zich vervolgens een PATIENS of ONDERVINDER nestelt, bij voorkeur een persoon of levend wezen.⁵

3 Zinspatroon ‘in wording’

3.1 *Ontstaan van de categorie*

Historisch gezien was een belangrijke *trigger* voor de groei van het constructietype sinds het Middelnederlands het verdwijnen van de naamvallen. Doorgaans wordt aangenomen dat naamvalsverlies⁶ de behoefte aan een nieuwe uitdrukkingvorm gestimuleerd heeft (cf. Duinhoven 1989). Sommige voorzetsels zijn ook nog semantisch te verbinden met de oude naamvalsbetekenis, zoals een *van*-PP met een genitief en een *aan*-, *naar*- of *tot*-PP met een datief.

Het constructietype stond in beginsel al ter beschikking vanaf het Middelnederlands (zoals blijkt uit Van der Horst 2008: 471), maar het patroon is qua bezetting in het Nieuwnederlands exponentieel toegenomen, zodat de predicaten met vast voorzetsel in de 18^e eeuw “aangegroeid [zijn] tot een grote groep” (Van der Horst 2008: 1499). Dat wijst erop dat het patroon in een specifieke semantische behoefte voorzag.

Bij de psychologische predicaten is een van de vroegste combinaties volgens Van der Horst (2008: 253) *geloven aan*, dat zelfs als een van de weinige al in het Oudnederlands voorkomt. Tot de vroegste communicatiewerkwoorden met een voorzetselconstructie behoort *spreken* (Van der Horst 2008: 471 geeft twee attestaties voor de periode 1200-1350), en wat de relatiewerkwoorden betreft duikt al heel vroeg (in de periode 1350-1500) *horen tot* op, in de bet. ‘deel uitmaken van’ (Van der Horst 2008: 698). Het slaat op een specifieke betrekking, meer bepaald een deel/geheel-relatie, dus nog enigszins in de concrete sfeer. In diezelfde periode 1350-1500 treffen we ook al *gelijken* aan: (*gelijken bij / na[ar]*) en *slachten na[ar]* ‘zijn als’ (oorspr. + DATIEF Van der

⁵ De passieve *door*-bepaling is syntactisch onderscheiden van het voorzetselvoorwerp door de makkelijke weglaatbaarheid.

⁶ Morfologische gevolg van een fonetische ontwikkeling: verlies van het Idgm. muzikaal accent en vestiging van het woordaccent aan het begin van het woord in de (vooral westelijke) Germaanse talen.

Horst 2008: 698, cf. Beatrijs: *Si slacht den losen coman* ‘zij is als de listige koopman’).⁷

3.2 *Uitbreiding van de categorie*

3.2.1 Langs semantische weg

Bij de uitbreiding van het paradigma spelen uiteraard zowel metaforiek als analogie een rol. Zo is er metaforiek in het spel bij predicaten als *geloof*, *waarde*, ... *hechten aan*, waar het gaat om de metaforische toepassing van de ‘contact’-betekenis). Bij *beginnen*, *voortgaan*, *eindigen* vormt het aspectische *met* naar alle waarschijnlijkheid een metaforische extensie van het instrumentele *met*. Bij *gebukt gaan onder* en *lijden onder* staat een concrete ruimtelijke relatie model, met *onder* als de ruimtelijke tegenhanger van *op*, als in *bouwen*, *steunen op*. Voorts is er de analogie: als *problemen hebben met* bestaat, is er geen reden waarom ook *moeite hebben met* niet zou kunnen. Ten slotte zijn er nog andere extensiemechanismen, zoals paradigmavorming via antonymie: als iets *gelijk kan zijn aan* iets anders, kan het er ook *van verschillen*, als iets kan *grenzen aan* iets anders kan het er ook *van gescheiden zijn*, enz. enz.

3.2.2 Langs constructionele weg

De prepositionele constructie verschijnt bij medialisering door een reflexieve constructie (cf. supra), en komt ook ter hulp waar een accusatief object niet voorradig is:

- (9) a Wij zullen onze inspanningen *voortzetten* / **voortgaan*.
b Wij zullen *voortgaan met onze inspanningen*.
- (10) a Ik wil je nog iets *zeggen* / **spreken*.
b Ik wil je nog **over iets spreken**.

De aantrekkingskracht van reeds bestaande constructies vormt eveneens een motor voor constructioneel en semantisch gemotiveerde paradigmavorming. De genoemde categorieën zijn paradigmavormend in die zin dat ze continu nieuwe

⁷ Nog bekend in de meeste huidige West-Vlaamse dialecten, met als voorzetsel *van*: *slachten van* (*Hij slacht van z'n broere* ‘Hij is net als zijn broer’).

Categorieën van predicaten met voorzetselvoorwerp 13

predicaten kunnen inlijven, zoals in het geval van de “*over + met*”-constructie (zie Coleman & Delorge 2010, Vandeweghe & Coleman 2011). Een voor de hand liggend voorbeeld vormen de predicaten die communicatie met nieuwe technologieën beschrijven (type *mailen*, *skypen*, *twitteren*):

- (11) Leuk dat jullie gister even langs kwamen. Ik zat net met Pleuntje *te skypen over* de beelden.

flickr.com/photos/70823799@N00/821187594/

De “*over + met*”-constructie kan ook aan werkwoorden uit andere semantische domeinen de constructiegebonden betekenis kan opleggen, wat met een term van Pustejovsky (1995) *coercion* genoemd wordt. Zie (12) voor twee voorbeelden uit het CONDIV-corpus:⁸ een met *stoeien*, een werkwoord dat normaal ‘spelen’ of ‘ravotten’ betekent, en een met het uit de bokssport afkomstige *sparren* ‘met een tegenstander oefenen, trainen’.

- (12) a “We hebben in oktober al met de leden *gestoeid over* wat we kunnen doen en in januari is er een extra ledenvergadering, waarop we beslissen”, aldus Muijsers. (CONDIV – *De Limburger*)

b Hij ... vroeg aan ons om eens met hem te *sparren over* hoe deze cruciale leermomenten in kaart zouden kunnen worden gebracht.

http://www.onderzoekspraktijk.net/?page_id=124

De interpretatie ‘spelenderwijs ideeën uitwisselen’ resp. ‘verkennend discussiëren’ komt deels op het conto van de structuur met een *met*- en een *over*-object, m.a.w. de constructie legt haar betekenis op aan het werkwoord (zie Vandeweghe & Coleman 2011: 90)

4 Besluit

De categorieën van predicaten die een VzO bij zich krijgen, behoren tot een drietal semantisch definieerbare hoofdgroepen. Sinds met het Middelnederlands de rol van naamvalsuitgangen langzamerhand uitgespeeld raakte, neemt het aantal predicaten binnen die categorieën continu uitbreiding, met name in die configuraties waar het object losstaat van het door het predicaat beschrevene, en

⁸ Zie Grondelaers *e.a.* (2000).

14 Willy Vandeweghe

het subject een EXPERIENCER noemt. Via allerlei semantische extensiemechanismen en de aantrekkingskracht van bestaande argumentstructuurconstructies komen zich continu nieuwe predicaten in het paradigma voegen.

Bibliografie

- Broekhuis, H. (2004). Het voorzetselvoorwerp. *Nederlandse Taalkunde* 9: 97-131.
- Broekhuis, H. (z.j.). The subject of causative object experiencer verbs. Ongepubliceerd manuscript, Universiteit Tilburg. Draft version 1.0.
- Colleman, T. & M. Delorge (2010). Inhoudsobjecten, partnerobjecten en de *dubbel-voorzetselobject-constructie*. In: De Caluwe, J. & J. Van Keymeulen (red.), *Artikelen voor Magda Devos bij haar afscheid van de Universiteit Gent*. Gent: Academia Press: 111-126.
- Den Hertog, C.H. (1903 /1973) *Nederlandse Spraakkunst. Eerste stuk: De leer van de enkelvoudige zin*. Derde druk, ingeleid en bewerkt door H. Hulshof. Amsterdam: W. Versluys.
- Duinhoven, A.M. (1989). Het voorzetselvoorwerp. Een zinspatroon in wording. *De nieuwe taalgids* 82, 40-55.
- Grondelaers, S., Deygers, K., Van Aken, H., Van den Heede, V. & Speelman, D. (2000). Het CONDIV-corpus geschreven Nederlands. In: *Nederlandse Taalkunde* 5: 356-363.
- Haeseryn, W., K. Romijn, G. Geerts, J. de Rooij en M.C. van den Toorn (1997). *Algemene Nederlandse Spraakkunst*. Tweede, geheel herziene druk. Groningen / Deurne: Martinus Nijhoff / Wolters Plantyn.
- Levin, B. (1993). *English Verb Classes and Alternations: A Preliminary Investigation*. Chicago: Chicago Univ Press.
- Paardekooper, P.C. z.j. [1986]. *Beknopte ABN-Syntaxis*. Eindhoven, eigen beheer.
- Pustejovsky, J. (1995), *The Generative Lexicon*. Cambridge, Mass., The MIT Press.
- Schermer-Vermeer, I. (1990). Het voorzetselvoorwerp en het begrip "vorm". *Nieuwe Taalgids* 83, 238-47.
- Van der Horst, J.M. (2008), *Geschiedenis van de Nederlandse syntaxis*. 2 dln. Leuven: Peeters.
- Vandeweghe, W. (2011), Het voorzetselvoorwerp en de hiërarchie der objecten. *Nederlandse Taalkunde* 16: 87-100.

16 Willy Vandeweghe

Vandeweghe, W. & M. Devos (2003). Relationele subtypes bij voorzetselobjecten. *Leuvense Bijdragen* 92: 103-114.

Vandeweghe, W. & T. Coleman (2011), Drie argumentstructuurconstructies met een voorzetselobject. *Verslagen & Mededelingen van de Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde* 121 (2): 83-106.